

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Інститут підвищення кваліфікації, перепідготовки
Кафедра наукових основ управління і психології

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Предметна спеціалізація: _____

Форми навчання: денна / заочна

Ліцензійний обсяг: 60/60

Харків – 2017 рік

ЗМІСТ

1. Інститут підвищення кваліфікації, перепідготовки.....	3
1.1. Історія створення Інституту та загальна інформація про нього.....	3
1.2. Структура й організація Інституту.....	4
1.3. Перелік спеціальностей, що пропонуються в Інституті.....	5
1.4. Умови для навчання.....	5
2. Кафедра наукових основ управління і психології.....	6
2.1 Історія створення кафедри та загальна інформація про неї.....	6
2.2. Структура й організація кафедри.....	12
2.3. Організація навчального процесу.....	12
2.4. Основні методи навчання й викладання, способи оцінювання, які використовують на кафедрі.....	13
2.5. Позааудиторна робота.....	14
2.6. Упровадження новітніх технологій.....	14
3. Загальний опис спеціальності 073 «Менеджмент».....	14
4. Підготовка студентів за освітнім рівнем «магістр».....	17
4.1. Перелік навчальних дисциплін, які забезпечує кафедра.....	17
4.2. Анотація навчальних курсів.....	17
4.3. Навчально-методичне забезпечення.....	33
4.4. Інформаційне забезпечення.....	36

1. Інститут підвищення кваліфікації, перепідготовки

1.1. Історія створення Інституту та загальна інформація про нього

Інститут підвищення кваліфікації, перепідготовки (ІПКП, у минулому Інститут післядипломної освіти (ІПО)) є структурним підрозділом університету, який забезпечує підготовку фахівців зі спеціальності «Управління навчальним закладом», створено за наказом Міністерства освіти України за № 224 від 07.07.1994 року на базі факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів (ФППК ПК). Факультет один із перших в Україні (а також у колишньому Радянському Союзі) почав функціонувати з 1975 року. У ньому підвищували кваліфікацію керівники загальноосвітніх шкіл 6 областей України (Донецької, Луганської, Полтавської, Сумської, Харківської, Чернігівської). За період існування на базі ІПКП підвищили свій професійний рівень близько 20 000 керівників навчальних закладів та їх заступників, практичних психологів, учителів шкіл і викладачів вишів I–II рівнів акредитації.

1982 року при факультеті організовано кафедру наукових основ управління школою (НОУШ), яку зараз перейменовано на кафедру наукових основ управління і психології (НОУП).

1990 року (наказ Міністерства освіти № 209 від 08.10.1990) уперше в Україні в університеті було відкрито спеціальний факультет з перепідготовки зі спеціальності «Організатор освіти» з присвоєнням кваліфікації «Організатор освіти».

1997 року відповідно до рішення ДАК від 29.06.1999 була одержана ліцензія на провадження освітньої діяльності, пов'язаної з наданням освіти на рівні кваліфікаційних вимог до перепідготовки спеціалістів за напрямом 6.052 «Менеджмент» за спеціальністю 7.050201 «Менеджмент освіти» з ліцензованим обсягом прийому 50 осіб.

1994 року ФППК ПК, як уже зазначалось, було реорганізовано в Інститут післядипломної освіти (наказ МО України № 224 від 07.07.1994) та одержана ліцензія на підвищення кваліфікації та перепідготовку з базових спеціальностей (які акредитовані в університеті за III-IV рівнем). Через два роки розпочато підготовку магістрів із базових спеціальностей.

1999 року ДАКом спеціальність «Менеджмент освіти» була замінена на спеціалізацію до спеціальності «Менеджмент організацій» (ліцензія № 210123 Серія ВП 2-ІУ від 23.12.1999). 1999 року ІПО (як і весь ХДПУ) було атестовано. 2000 року акредитовано спеціальність «Менеджмент організацій (освіти)» (сертифікат: серія НД-III № 215531 від 09.06.2000).

З 2001 року ліцензовано спеціальність 8.000009 «Управління навчальним закладом» (ліцензія: серія АА № 122115 від 02.08.2001 та АБ № 175570 від 07.09.2005), 2002 року названу спеціальність акредитовано (сертифікат: серія НД-ІУ № 217919 від 09.07.2002 на термін до 01 липня 2007 року). 2007 року повторно акредитовано спеціальність 8.000009 «Управління навчальним закладом» терміном до 01.07.2017 (сертифікат: НД-IV № 2121007 від 27.11.2007). Ліцензією Міністерства освіти і науки України серія АБ № 175570 від 07.09.2005 року на спеціальність 8.000009

«Управління навчальним закладом» визначено ліцензований обсяг магістрів на денну форму навчання 60 осіб і на заочну 60 осіб. Це підтверджено ліцензією Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (серія АГ № 582586 від 22.11.2011). Ліцензією Міністерства освіти і науки України серія АЕ № 285895 від 14.03.2014 змінено код спеціальності на 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

За період з 2001 по 2016 рік за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом» підготовлено 876 магістрів. Нині ця спеціальність входить до спеціальності 073 «Менеджмент» («Управління навчальним закладом») освітнього рівня «магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» згідно з Актом узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями) *бакалавра, спеціаліста, магістра* та ліцензованим обсягом ХНПУ імені Г. С. Сковороди згідно з Ліцензією: Серія АЕ № 285895 дата видачі 14.03.2014, затвердженого Т. в. обов'язки МОНУ України І. Р. Совсун.

1.2. Структура й організація Інституту

Рис. 1. Структурна схема ІПКП

1.3. Перелік спеціальностей, запропонованих в Інституті

Інститут підвищення кваліфікації, перепідготовки пропонує навчання в магістратурі за спеціальностями: 073 «Менеджмент» (за освітніми програмами «Менеджмент організацій і адміністрування» та «Управління навчальним закладом»); 053 «Психологія»; 014 «Середня освіта. Мова та література (українська, російська, англійська, німецька)», 014 «Середня освіта. Інформатика», 014 «Середня освіта. Історія», 014 «Середня освіта. Фізичне виховання», 014 «Середня освіта. Математика», 014 «Середня освіта. Біологія»; 013 «Початкова освіта»; 012 «Дошкільна освіта», 081 «Правознавство».

Навчання відбувається на комерційній основі за договором із фізичними та юридичними особами в таких формах: *підготовка* магістра; *перепідготовка* (підготовка магістра на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня з іншої спеціальності); *підвищення кваліфікації* за всіма ліцензованими й акредитованими в університеті спеціальностями керівників, учителів, вихователів загальноосвітніх, позашкільних і дошкільних навчальних закладів та викладачів вищів I–II рівня акредитації. У разі паралельного навчання студентам-контрактникам педагогічного університету надаються пільгові умови.

1.4. Умови для навчання

Для навчання в Інституті створено відповідні умови: кадрові, навчально-методичні, матеріально-технічні, інформаційні. Так, Інститут має потужний професорсько-викладацький склад: один член-кореспондент Української академії акмеології, 2 професори, 11 доцентів і кандидатів наук по кафедрі наукових основ управління і психології та оптимально збалансований кадровий склад 57 кафедр педуніверситету імені Г. С. Сковороди, які забезпечують навчально-виховний процес в ПКП, на яких працює 78 докторів і професорів, 13 кандидатів педагогічних наук і професорів, 576 кандидатів наук і доцентів. Для забезпечення навчання активно залучаються практичні працівники департаментів освіти міста й області.

Успішно функціонують 3 мультимедійних аудиторії (із них одна на базі ПКП), комп'ютеризовано робочі місця, розгорнута локальна мережа, працює сайт інституту.

Інститут тісно взаємодіє з видавництвом «Основа», слухачі, які підвищують професійну кваліфікацію, мають можливість підготувати наукову статтю і видрукувати її на сторінках видань «Управління школою», «Завучу усе для роботи», «Виховна робота в школі» та інше.

Для студентів і слухачів функціонують бібліотека, читальні зали, спортивний клуб.

2. Кафедра наукових основ управління і психології

2.1. Історія створення кафедри та загальна інформація про неї

Випусковою кафедрою за спеціальністю 8.18010020 «Управління навчальним закладом» є кафедра наукових основ управління і психології, яка починає своє існування з 1982 року, коли в Інституті післядипломної освіти Харківського державного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди було відкрито кафедру наукових основ управління школою. Її очолила А. Ф. Кузнєцова, зараз доктор педагогічних наук, професор. У наступні роки керівництво кафедрою здійснював доцент В. В. Корнілов, а пізніше — доцент Г. В. Єльнікова, зараз доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту УПА. 1994 року кафедру було перейменовано на кафедру менеджменту освіти та психології. Особливо вагомий внесок у її розбудову зробили професори В. В. Шпалінський і Г. І. Сорока, які очолювали кафедру протягом подальших років. З 2004 року завідувач кафедри — кандидат педагогічних наук, професор, магістр державного управління Р. І. Черновол-Ткаченко. 2005 року кафедру перейменовано на кафедру наукових основ управління і психології. З 02 лютого 2015 року до 01 лютого 2017 року її очолювала кандидат педагогічних наук, доцент О. Є. Гречаник. З 01 лютого 2017 року завідувачем кафедри призначено кандидата педагогічних наук, професора О. І. Мармазу. За роки існування кафедри відбулося її становлення як творчого, ініціативного, висококваліфікованого, досвідченого колективу.

До складу кафедри наукових основ управління і психології входять 12 штатних викладачів (із них 10 викладачів мають науковий ступінь і вчене звання), 6 викладачів-сумісників (із них 4 особи мають науковий ступінь, 1 – вчене звання), із них 1 – внутрішнє сумісництво, 3 особи – молодший навчально-педагогічний персонал (завідувач кабінету управління, завідувач кабінету психології, старший лаборант кабінету управління).

Кафедра здійснює підготовку фахівців за такими спеціальностями й освітніми ступенями:

— спеціаліст:

галузь знань: 05 «Соціально-поведінкові науки»

спеціальність: 053 «Психологія»

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність: 073 «Менеджмент» («Менеджмент і адміністрування»)

— магістр:

галузь знань: 1801 «Специфічні категорії»

спеціальність: 8.18010020 «Управління навчальним закладом»

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність: 073 «Менеджмент» («Управління навчальним закладом»)

Тематика науково-дослідної роботи кафедри пов'язана з актуальними проблемами управління навчальними закладами та його психологічним забезпеченням, використання сучасних технологій в управлінській діяльності, навчально-виховному процесі, практичній діяльності психологів.

Щороку наукова продукція кафедри становить біля 50 найменувань загальним обсягом від 30 до 80 др. арк. На кафедрі за роки її існування підготовлено понад 120 монографій, навчально-методичних посібників, підручників, методичних рекомендацій для студентів і слухачів системи післядипломної педагогічної освіти, керівників і їх заступників навчальних закладів різних типів.

Щорічно (березень–квітень) проходить науково-практична конференція, яка з 2014 року отримала статус Всеукраїнської. До участі в ній запрошуються співробітники кафедри, слухачі Інституту підвищення кваліфікації, перепідготовки ХНПУ імені Г. С. Сковороди, фахівці-практики, науковці з інших вишів і споріднених кафедр.

При кафедрі працюють науково-методологічний семінар, управлінські майстерні, психологічні вітальні.

Кожен член професорсько-викладацького складу кафедри виконує науково-дослідну роботу в межах загальної теми кафедри.

Кафедра є колективним членом редколегії Всеукраїнського науково-методичного журналу «Управління школою»; доц. В. В. Григораш – головний редактор Всеукраїнських науково-методичних журналів «Управління школою», «Завуч. Усе для роботи» (вид. група «Основа»); доц. О. Є. Гречаник – позаштатний редактор Всеукраїнського науково-методичного журналу «Виховна робота в школі» (вид. група «Основа»).

Викладацький склад кафедри – постійний учасник харківських телевізійних передач «Єдина країна», «Життя ще простіше», «Громадянська експертиза», «Відтворення», які присвячені різноманітним проблемам соціального та політичного життя, слугують засобами психологічного та особистісного самозахисту в умовах громадянського протистояння.

Кафедра активно співпрацює з Департаментом науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації, Департаментом освіти Харківської міської ради, управліннями освіти районних адміністрацій Харківської міської ради з проблем підвищення якості освіти й управлінської діяльності, психологічного забезпечення управління. Викладачі кафедри є постійними учасниками й організаторами різноманітних науково-практичних, методичних заходів всеукраїнського, регіонального, міського рівнів (конференції, веб-семінари, управлінські майстерні, круглі столи, колегії, педагогічні ради тощо).

Науково-дослідна робота кафедри наукових основ управління і психології

Робота кафедри в рамках зареєстрованої теми

Протягом 2016 року, як і попередні 5 років, кафедра наукових основ управління і психології продовжила роботу над темою «Наукові основи управління в освіті та його психологічне забезпечення» (реєстраційний номер 0115U005819 від 23.12.2015). За цей час було вивчено теоретичні основи психолого-педагогічних та управлінських концептів розвитку сучасної освіти; з'ясовано систему психологічних факторів, інноваційних технологій, процесів оновлення культури організації, формування іміджу, які визначають

успішність управлінської діяльності керівників навчальних закладів; схарактеризовано зміст і структуру психологічної готовності управлінського персоналу до змін, необхідних для ефективного прийняття раціональних рішень, активного включення працівників у виконання професійних ролей; обґрунтовано основні шляхи формування сприятливого психологічного клімату в педагогічному колективі в процесі реформування освітньої галузі; досліджено загальні питання методики організації та проведення емпіричного дослідження в дипломних роботах слухачів Інституту післядипломної освіти, описано процедуру емпіричного дослідження, планування та методику його проведення.

У рамках зареєстрованої теми за 2012–2016 рр. розроблено та опубліковано 3 монографії (2 у співавторстві), 1 хрестоматія (у співавторстві), 1 підручник (у співавторстві), 21 навчально-методичний посібник, 24 методичних рекомендації, 5 збірників статей за результатами роботи науково-практичних конференцій, 5 збірників матеріалів методологічних семінарів, 256 статей у наукових і науково-методичних виданнях (8 із них у зарубіжних виданнях), 17 тез доповідей на конференціях різного рівня.

Міжнародна діяльність кафедри

Професорсько-викладацький склад кафедри бере участь у міжнародних науково-практичних конференціях, які відбуваються в інших країнах (табл. 1).

Таблиця 1

Участь викладачів кафедри у міжнародних конференціях

№	Дати проведення	Місце проведення	Викладачі, форми участі викладачів,
1	2012, 01.04–02.04	Білоруський державний університет (м. Мінськ, Республіка Білорусь)	X Міжнародна конференція «Медико-соціальна екологія особистості: стан і перспективи» (О. Є. Фальова)
2	2013, 30.12	м. Москва	Міжнародна заочна науково-практична конференція «Наука й освіта в XXI столітті» (В. В. Григораш)
3	2014, 11.04–12.04	Білоруський державний університет (м. Мінськ, Республіка Білорусь)	XII Міжнародна конференція «Медико-соціальна екологія особистості: стан і перспективи» (О. Є. Фальова)
4	2015, 14.04–15.04	Брестський державний університет імені	I Міжнародна науково-практична конференція «Соціальна психологія здоров'я й сучасні інформаційні технології» (В. О. Крамченкова)

		О. С. Пушкіна (м. Брест, Республіка Білорусь)	
	2015, 17.10–22.10	м. Братіслава, Словацька Республіка	Міжнародна науково-практична конференція «Перспективні напрямки в наукових дослідженнях» (В. О. Крамченкова, О. Є. Фальова)

Робота кафедри в рамках реалізації зв'язків зі школою

Науково-методична робота кафедри тісно пов'язана з проблемами вдосконалення управлінської діяльності керівників навчальних закладів різних типів і форм власності, підвищення рівня педагогічної майстерності вчителів, викладачів і вихователів.

Кафедра здійснює науково-методичне керівництво шкільними кафедрами, відкритими в Харківській гімназії № 23, Харківській ЗОШ І–ІІІ ступенів № 124 (відп. проф. Р. І. Черновол-Ткаченко), Харківській гімназії № 163 (відп. доц. В. В. Григораш), Харківському ліцеї №4, Харківській ЗОШ І–ІІІ ступенів № 142 (відп. доц. О. Є. Гречаник). Роботу із цими навчальними закладами організовано відповідно до складених планів роботи з урахуванням їхніх потреб. Керівники кафедр організовували роботу на діагностичній основі, виступали з доповідями на засіданнях педрад, використовували інтерактивні форми в роботі з учителями, батьками й учнями. Так, у рамках роботи кафедр проведено науково-практичні й теоретичні семінари, круглі столи, засідання педагогічних рад: «Сучасні виховні системи та технології», «Професіоналізм педагога: суть, структура, засоби розвитку», «Традиційна та інноваційна педагогіки як складові сучасного уроку, що забезпечують сучасний рівень якості освіти», «Використання можливостей НВП у забезпеченні становлення особистості учня – майбутнього громадянина України», «Забезпечення державно-громадського управління як головна умова якісного керівництва навчальним закладом», «Формування стратегії розвитку навчального закладу», «Умови формування культури організації навчального закладу», «Маркетингова діяльність школи», «Моніторинг навчально-виховної діяльності ЗНЗ» тощо. Учні з учителями відвідували кафедру в Дні відкритих дверей, брали участь у наукових заходах, які організовувала кафедра.

Викладачі кафедри також постійно надають індивідуальні консультації педагогам – учасникам професійних конкурсів «Учитель року», «Вихователь року», «Класний керівник».

Викладачів кафедри запрошують читати лекції, проводити майстер-класи для керівників навчальних закладів, методистів, педагогів міста й області на базі КВНЗ «ХАНО», Науково-методичного педагогічного центру Департаменту освіти Харківської міської ради, навчальних закладів різних типів і форм власності. Крім цього, проф. О. І. Мармаза є керівником управлінської майстерні «Управління розвитком навчального закладу»

управління освіти адміністрації Київського району м. Харкова, доц. Т. М. Хлебнікова – керівник управлінської майстерні «Управління діяльністю педагогічного колективу в умовах упровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес закладу освіти» управління освіти адміністрації Новобаварського району м. Харкова.

Протягом 2013–2014 рр. проф. Р. І. Черновол-Ткаченко, доц. В. В. Григораш брали участь у роботі журі Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» в номінації «Директор школи» (міський та обласний етапи), проф. О. І. Мармаза очолювала журі обласного етапу конкурсу «Учитель року» в номінації «Директор школи».

Робота кафедри зі студентами

Кафедра здійснює роботу зі студентами з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей, а саме: усі студенти є дорослими людьми, з певним життєвим і професійним досвідом, деякі студенти мають управлінський досвід роботи, усі вони вже мають вищу освіту (дехто не одну), деякі студенти мають науковий ступінь доктора філософії (кандидата педагогічних, філософських та інших наук). З огляду на це професорсько-викладацький склад кафедри ставить за мету поглибити фундаментальну підготовку студентів, їхні науково-теоретичні знання, розвинути науково-практичні вміння, творчі здібності, залучити до виконання спеціальних завдань, що потребують виявлення високого рівня знань з управління навчальними закладами, розвинути національно-патріотичні якості.

Цьому сприяють такі форми роботи, як:

— управлінські майстерні (щорічно проходять на базі опорних шкіл) з певних проблем управління, наприклад: вимоги до сучасного уроку, засоби розвитку професійної компетентності вчителя, моделювання виховної системи навчального закладу, розроблення програми розвитку навчального закладу, сучасні підходи до управління навчальним закладом тощо;

— психологічні вітальні (щорічно проходять на базі опорних шкіл або на базі ХНПУ імені Г. С. Сковроди) з таких проблем: розвиток психологічних якостей керівника, психологічний супровід роботи з обдарованими дітьми, формування конфліктологічної компетентності вчителя, акмеологічні технології в управлінні навчальним закладом

— ділові ігри, квести, круглі столи, наприклад: хмарні технології в управлінні навчальним закладом, упровадження сучасних освітніх технологій у навчально-виховний процес школи, управлінська майстерність керівника навчального закладу, професіограма сучасного педагога тощо;

— виїзні науково-практичні семінари, навчальні екскурсії, що поглиблюють знання про рідний край, національну історію, розвиток науково-педагогічної думки в Україні, сприяють реалізації основних завдань Стратегії національно-патріотичного виховання (екскурсії студентських груп і викладачів по Харківській, Полтавській, Запорізькій, Донецькій області).

Розвиток творчих здібностей студентів відбувається також шляхом:

— індивідуальної роботи викладачів зі студентами (керівництво науковою роботою, консультування тощо);

- залучення студентів до роботи в складі малих груп, які формуються викладачем за певним тематичним напрямом;
- залучення студентів до участі в засіданнях методологічного семінару кафедри («Модернізація освітнього процесу в ІПО», «Навчально-методичний комплекс дисципліни як ресурс підвищення якості освіти» та ін.);
- залучення студентів до участі в щорічній науково-практичній конференції ІПКП, яка з 2014 року має статус Всеукраїнської (табл. 2.1.3.2);
- залучення студентів до написання і публікації статей за результатами їхніх наукових досліджень (табл. 2). Із цією метою кафедрою ініційовано випуск збірника наукових праць за результатами роботи науково-практичної конференції. Щороку здійснюється випуск двох частин збірника на засадах самофінансування. До складу редакційної колегії, яка здійснює відбір і коректуру представлених статей, входять директор ІПКП ХНПУ імені Г. С. Сковороди, проф. Р. І. Черновол-Ткаченко, заступник директора з навчально-виховної роботи, проф. О. І. Мармаза, зав. кафедри наукових основ управління і психології, доц. О. Є. Гречаник, доц. кафедри О. Є. Фальова. Крім цього, студенти мають можливість подати свої нароби для публікації у Всеукраїнських науково-методичних журналах видавничої групи «Основа»: «Управління школою», «Завуч. Усе для роботи», «Виховна робота в школі».

Таблиця 2

Інформація про участь студентів зі спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» у науково-практичних конференціях, організованих Інститутом підвищення кваліфікації, перепідготовки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

	Кількість студентів-учасників				
	2012	2013	2014	2015	2016
Участь у всеукраїнських конференціях	—	—	72	88	78
Участь у регіональних конференціях	83	70	—	—	—
Наукові публікації студентів у збірнику матеріалів конференції	83	70	72	88	78
Наукові публікації студентів у науково-методичних журналах видавничої групи «Основа»	2	4	4	4	1

Кафедра приділяє значну увагу висвітленню напрямів своєї роботи зі студентами, їх ознайомленню із запланованими заходами, оприлюдненню відомостей про досягнення студентів у науковій діяльності з проблем управління навчальними закладами, що здійснюється шляхом розміщення відповідної інформації на сайті кафедри, в університетській газеті «Учитель», на стендах ІПКП.

Невід’ємною і важливою складовою професійної підготовки є **виробнича практика (стажування)**, яка запланована на останній семестр навчання студентів і триває протягом 4-х тижнів на базі навчальних закладів м. Харкова, про що укладено відповідні угоди з управліннями освіти адміністрацій районів Харківської міської ради. Викладачами кафедри складено програму практики, підготовлено й видруковано методичні рекомендації до виконання завдань практики, розроблено критерії оцінювання. Перед початком виробничої практики студентів залучають до участі в настановній конференції, метою якої є повідомлення програми й завдань практики. По закінченні практики студенти впорядковують матеріали своїх спостережень, висновків і представляють їх на звітній конференції з виробничої практики (стажування).

2.2. Структура й організація кафедри

До складу кафедри наукових основ управління і психології входять 12 штатних викладачів (із них 10 викладачів мають науковий ступінь і вчене звання), 6 викладачів-сумісників (із них 4 особи мають науковий ступінь, 1 – вчене звання), із них 1 – внутрішнє сумісництво, 3 особи – молодший навчально-педагогічний персонал (завідувач кабінету управління, завідувач кабінету психології, старший лаборант кабінету управління).

У структурі кафедри організовано роботу двох секторів (сектор управління і сектор психології), методологічного семінару, управлінських майстерень, психологічних віталень.

2.3. Організація навчального процесу

Інститут підвищення кваліфікації, перепідготовки, на базі якого студенти здобувають освіту за спеціальністю 073 «Менеджмент», конструктивно взаємодіє з ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» та факультетами післядипломної освіти педагогічних вишів, районними, міськими управліннями (відділами) освіти; з навчальними закладами різних типів і форм власності. Це сприяє оперативному впровадженню освітніх інновацій у навчально-виховний процес. Укладено угоди з десятима вишами України з міст Харкова, Києва, Луганська, Кам’янець-Подільського, Хмельницького, Полтави, Слов’янська.

Актуальними є проблеми, обумовлені необхідністю синхронізації динаміки освіти зі швидкістю змін на ринку праці; конструювання освітнього середовища, спрямованого на формування в працівника й керівника індивідуальних сенсів діяльності, створення власного продукту.

І, найголовніше, це формування чіткої державної позиції керівника та працівника в умовах складного політичного і військового протистояння. Із цією метою цього навчального року переглянуто зміст курсів «Психологія управління» та «Кадровий менеджмент». Підготовлено систему тренінгів, які розвиватимуть у студентів і слухачів уміння бути самим собою навіть у складних екстремальних умовах, соціально інтегруватись, тобто вміти

встановлювати власні обмеження егоцентричних та антисоціальних інстинктивних спонукань.

В ІПКП та на кафедрі наукових основ управління і психології проводиться цілеспрямована робота з метою подальшого розвитку спеціальності, з урахуванням оновлення сучасної освітньої парадигми й підвищення якості підготовки фахівців-управлінців, здатних забезпечувати конкурентоспроможність своїх навчальних закладів.

Студенти зазначеної спеціальності вивчають дисципліни професійно-орієнтованої, практичної підготовки, у т. ч. дисципліни за власним вибором і пропозицією вишу.

Значну увагу в навчальному процесі відведено забезпеченню практичної управлінської підготовки керівників організацій різних типів і форм власності. До програми підготовки магістрів включена виробнича практика (стажування) в закладах та установах м. Харкова.

Студенти зі спеціальності 073 «Менеджмент» беруть активну участь у наукових дослідженнях, у роботі науково-методичних і методологічних семінарів, гуртків, у конкурсах і турнірах з проблем оновлення управлінської діяльності.

Таким чином, потенціал ІПКП і кафедри наукових основ управління і психології ХНПУ імені Г. С. Сковороди в повній мірі дозволяє здійснювати високоякісну підготовку фахівців зі спеціальності 073 «Менеджмент».

2.4. Основні методи навчання й викладання, способи оцінювання, які використовують на кафедрі

Методи навчання, які використовують викладачі кафедри:

- *за характером пізнавальної діяльності*: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі;
- *за способом педагогічного керівництва*: пояснення викладача, самостійна робота. Самостійна робота з використанням можливостей мережі Інтернет із наданням відповідних посилань на джерело інформації. Самостійна підготовка з використанням друкованих підручників, навчальних посібників, а також інших локальних і мережевих інформаційних ресурсів.

Серед методів контролю за результатами навчання викладачі кафедри використовують поточне тестування й опитування (усне, письмове), підсумкове тестування (екзамен), виконання практичного завдання. Для студентів, які навчаються за індивідуальною формою навчання, передбачено виконання індивідуальних завдань.

2.5. Позааудиторна робота

Студенти та слухачі залучені до науково-дослідницької, виховної роботи. Так, вони мають можливість брати участь у щорічній науково-практичній конференції, яка з 2014 року має статус Всеукраїнської, друкувати статті в наукових збірниках, у всеукраїнських періодичних виданнях, за необхідності отримувати консультації викладачів Інституту під час участі в конкурсах «Учитель року», «Класний керівник» та ін.

У базових установах викладачі кафедри наукових основ управління і психології разом з адміністрацією цих установ проводять для студентів управлінські майстерні, психологічні вітальні за актуальною тематикою, наприклад: «Моніторинг інформаційного забезпечення управління», «Розвиток конфліктологічної компетентності персоналу», «Акмеологічні технології в управлінні організацією», «Інноваційні підходи до управління організацією», «Програма розвитку установи», «Модернізація функції планування», «Іміджотворча діяльність керівника», «Маркетингова діяльність керівника» тощо.

Багатоаспектною є виховна діяльність колективу Інституту й кафедри. Щорічно викладачі та студенти відвідують історичні та пам'ятні місця України, поєднуючи теоретичну та практичну підготовку. Так, за останній час було організовано екскурсії до м. Полтава та Опішня, м. Святогорська, м. Запоріжжя й о. Хортиця. Студенти разом із викладачами відвідують музеї, театри, організовують «круглі столи», дискусії з проблем професійної освіти.

2.6. Упровадження новітніх технологій

Професорсько-викладацький склад кафедри використовує сучасні освітні технології в процесі навчання, виховання, розвитку студентів і слухачів, серед яких можна зазначити акмеологічні, інформаційно-комунікативні (мультимедійні, хмарні тощо), інтерактивні, проектні, ігрові.

3. Загальний опис спеціальності 073 «Менеджмент»

Зміни, що відбуваються в економічному та соціально-політичному житті країни в останні роки, обумовили нові тенденції функціонування й розвитку системи освіти України.

Харківщина є одним із найбільших освітніх і наукових центрів в Україні. Ситуація з управління навчальними закладами в областях, які територіально близькі до Харківської області, до яких відносяться Дніпропетровська, Запорізька, Полтавська, Сумська, свідчить, що методи роботи, знання, уміння й навички, які були сформовані в більшості діючих управлінців-освітян у попередній період, є недостатніми для реалізації основних управлінських функцій. Тому поза всяким сумнівом новій системі освіти потрібні кадри управлінців, рівень підготовки та компетентності яких відповідав би сучасним вимогам, які спроможні були би розв'язати проблему підвищення якості професійних знань, умінь і навичок випускників різних типів навчальних закладів на рівні світових стандартів. Таким чином, необхідні планомірні зусилля з організації навчання управлінського персоналу з урахуванням вимог до професійних та особистісних якостей лідерів у галузі освіти.

Для безпосереднього управління навчальним закладом сучасному керівникові потрібно володіти різноманітними знаннями, уміннями та навичками, що стосуються діяльності як окремих працівників, так і навчального закладу загалом.

Висококваліфікований фахівець – професіонал з управління освітою – має володіти теоретичною базою для здійснення навчально-виховного процесу, економічної діяльності, ефективного адміністрування тощо.

Необхідність навчання керівників навчальних закладів різних типів і форм власності визначена також такими чинниками:

- зміною й удосконаленням умов і характеру діяльності керівників;
- конкурентною боротьбою між закладами освіти в умовах ринкових відносин;
- зміною форм і методів контролю – націленістю їх на допоміжний, випереджувальний контроль, підвищення його компетентності, зміщення акцентів на кінцевий результат;
- упровадженням нової етики управління – партнерський, партисипативний стиль управління, відмова від декларативного спілкування та дріб'язкової опіки;
- оптимізацію організаційно-управлінських структур навчальних закладів.

Усе вищезазначене зумовило потребу в підготовці магістрів за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Сучасний керівник організації – це перш за все висококваліфікований менеджер, господарник, організатор, лідер. Саме ці якості допоможе віднайти, виховати й розвинути навчання за спеціальністю 073 «Менеджмент». Професійна компетентність керівника організації структурно складається з управлінських, особистісно-професійних і дослідницьких компонентів діяльності й визначається рівнем сформованості професійних знань і вмінь, ступенем розвитку професійно важливих особистісних якостей, необхідних для оптимальної реалізації управлінських функцій і досягнення цільових установок.

Програма підготовки магістрів зі спеціальності «Менеджмент» побудована таким чином, аби спрямувати зусилля майбутніх випускників на:

- застосування сучасних методів системних досліджень у сфері управління;
- застосування знань і вмінь зі створення системи стратегічного маркетингу й забезпечення ефективного розвитку організації;
- формування й оцінювання показників діяльності організації з урахуванням чинників внутрішнього та зовнішнього середовища;
- прикладне застосування отриманих знань для наскрізного управління організацією;
- визначення стратегічних і тактичних цілей діяльності організації, розроблення комплексу заходів задля їх досягнення;
- створення ефективної організаційної структури управління діяльністю установи, організації;
- розроблення системи мотивування персоналу;
- формування ефективної системи моніторингу і контролю за діяльністю організації в сучасних реаліях;

- упровадження сучасних інформаційних технологій в управлінську діяльність;
- організацію власної управлінської діяльності;
- використання методів і засобів планування, проектування, інформаційного моделювання управлінських процесів в організаціях;
- здійснення організації заходів зі створення соціально-психологічних умов діяльності колективу, заходів щодо дотримання правил корпоративної діяльності всіма працівниками закладу;
- застосування технології управління організацією з урахуванням особливостей її функціонування;
- володіння технікою моніторингу результатів управлінської діяльності;
- здійснення самоаналізу та коригування особистої діяльності як складової колективної діяльності.

У Харківському регіоні підготовку магістрів за спеціальністю 073 «Менеджмент», крім ХНПУ імені Г. С. Сковороди, здійснюють в інших навчальних закладах, проте підготовка магістрів за цією спеціальністю в ХНПУ імені Г. С. Сковороди відрізняється усталеними традиціями, значним досвідом роботи, ґрунтовними напрацюваннями та відповідною матеріально-технічною, навчально-методичною, інформаційною базою.

В Інституті підвищення кваліфікації, перепідготовки (ІПКП) ХНПУ імені Г. С. Сковороди здійснюється якісна підготовка нинішніх і майбутніх керівників організацій різних типів і форм власності, компетентності яких відповідають сучасним світовим стандартам. За 40 років понад 1500 випускників ІПКП отримали кваліфікацію керівника.

Необхідно наголосити, що магістри зі спеціальності 073 «Менеджмент» стають не лише успішними управлінцями, а й продовжують науково-дослідницьку роботу, захищаючи кандидатські та докторські дисертації. Серед них – викладачі вишів, директори і працівники департаментів освіти, керівники районних управлінь освіти, заступники голів райрад, а саме:

- О. І. Деменко – директор Департаменту освіти Харківської міської ради;
- О. В. Віцько – заступник директора Департаменту освіти Харківської міської ради;
- С. Є. Вольянська – проректор з менеджменту та моніторингу якості освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;
- Т. В. Дрожжина – проректор з навчальної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;
- В. В. Коростельов – депутат Харківської обласної ради VII скликання, член постійної комісії з питань науки, освіти, культури та духовності;
- О. А. Горовенко – доцент кафедри англійської мови Харківської гуманітарно-педагогічної академії;
- В. І. Ростовська – керівник Центру довузівської підготовки громадян України Української інженерно-педагогічної академії;

- О. Ф. Світлична – начальник Управління освіти адміністрації Новобаварського району Харківської міської ради;
- Т. В. Куценко – начальник Управління освіти адміністрації Київського району Харківської міської ради;
- О. В. Гресь – начальник Управління освіти адміністрації Московського району Харківської міської ради;
- О. Л. Збицька – начальник Управління освіти адміністрації Індустріального району Харківської міської ради;
- О. В. Темченко – доцент кафедри наукових основ управління і психології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- О. Є. Фальова – доцент кафедри наукових основ управління і психології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Т. М. Хлебнікова – доцент кафедри наукових основ управління і психології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- О. Є. Гречаник – доцент кафедри наукових основ управління і психології ХНПУ імені Г. С. Сковороди та інші.

4. Підготовка студентів за освітнім рівнем «магістр»

4.1. Перелік навчальних дисциплін, які забезпечує кафедра

У рамках підготовки магістрів і спеціалістів зі спеціальності 073 «Менеджмент» кафедра наукових основ управління і психології забезпечує викладання таких загальноосвітніх і професійно орієнтованих дисциплін, як: «Методологія і організація наукових досліджень», «Нормативно-правові аспекти управління», «Теорія та практика менеджменту організацій», «Професіограма керівника організації», «Організація праці менеджера та публічне адміністрування», «Акмеологічні технології в менеджменті», «Управління трудовими ресурсами», «Внутрішній аудит та облік», «Маркетинг», «Інноваційний менеджмент та управління змінами», «Стратегічний менеджмент та управління проектами», «Управління змістом робіт», «Інформаційне забезпечення управління», «Управління якістю», «Педагогіка вищої школи», «Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності», «Сучасні інформаційні системи і технології в менеджменті. АРМ менеджера», «Особливості управління організаціями різних типів і форм власності», «Галузевий менеджмент», «Психологія менеджменту» та інших.

4.2. Анотація навчальних курсів

Методологія і організація наукових досліджень

Предметом вивчення навчальної дисципліни є структурно-логічна схема наукового дослідження, загальна схема формування програми наукового дослідження, проектування плану дослідно-експериментальної роботи, визначення методів і засобів дослідження, технологія розробляння методологічного апарату дослідження, організаційно-технічне забезпечення психодіагностичних вимірів, інформаційно-технологічне забезпечення дослідно-експериментальної роботи.

Міждисциплінарні зв'язки. Місце дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» у структурно-логічній схемі вивчення дисциплін є похідним.

Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності керівника організації.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» є набуття студентами знань і вмінь з методології та методики організації і здійснення наукових, педагогічних, управлінських досліджень, підготовка до виконання наукового дослідження, а саме ознайомлення студентів із методологічним апаратом дослідження; обґрунтування методологічних принципів; висвітлення логіки побудови наукового дослідження, характеристика емпіричних, теоретичних, емпірико-теоретичних методів наукового дослідження, визначення переваг і недоліків сучасних методів наукових досліджень.

Основними завданнями вивчення цієї дисципліни є:

- сформулювати сутність поняття «методологія», рівні та функції методології, науково-логічний апарат дослідження;
- ознайомити студентів із основними методологічними принципами дослідження, особливостями, перевагами та недоліками емпіричних, теоретичних, емпірико-теоретичних методів дослідження, законами і принципами загальнонаукового пізнання, видами наукових досліджень, структурою дослідження;
- навчити розробляти програми дослідно-експериментальної роботи організації відповідно до визначеної стратегії;
- упроваджувати результати наукових досліджень і передового педагогічного досвіду в практику роботи установи чи організації;
- узагальнювати сучасні дослідження в психолого-педагогічній науці та практиці;
- обґрунтовувати об'єкт, предмет, гіпотезу, мету і завдання дослідження;
- використовувати сучасні наукові методи для проведення досліджень, організувати експеримент;
- узагальнювати й оформляти результати дослідно-експериментальної роботи.

Педагогіка вищої школи

Предметом вивчення навчальної дисципліни є головні категорії педагогіки і методи педагогічних досліджень, головні закономірності навчального процесу, концепція педагогічного виховання, педагогічний процес як система і педагогічні технології виховання і навчання у вищій школі, а також сучасні форми та методи викладання навчальних дисциплін, які використовують у вищих навчальних закладах.

Міждисциплінарні зв'язки. Місце дисципліни «Педагогіка вищої

школи» у структурно-логічній схемі вивчення дисциплін є похідним. Для опанування нею необхідні опорні знання з нормативних навчальних дисциплін: «Загальна психологія», «Основи наукових досліджень».

Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності керівника навчального закладу.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» є забезпечення загальної теоретичної підготовки магістрантів у галузі педагогіки вищої школи, засвоєння студентами основних завдань педагогіки вищої школи, сутності та закономірностей педагогічного процесу, основних підходів у навчанні й вихованні майбутніх фахівців, ознайомлення з найбільш важливими питаннями загальних основ дидактики, теорії виховання з точки зору гуманізації, демократизації та національної і полікультурної спрямованості педагогічного процесу у вищій школі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» є:

- формування у студентів системи знань про цілісний педагогічний процес у вищому навчальному закладі;
- розвиток умінь аналізу й оцінки досягнень сучасної педагогічної науки, вітчизняного і зарубіжного досвіду;
- вивчення дидактичних засад викладання навчальних дисциплін у системі університетської освіти;
- розгляд сучасних педагогічних теорій викладання у вищій школі;
- вивчення методів управління навчально-творчою діяльністю студентів;
- набуття практичних навичок з аналізу й оцінки якості освітнього процесу за критеріями європейського освітнього простору.

Соціальна та екологічна безпека

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Соціальна та екологічна безпека» є безпека життя та діяльності людини, управління ризиком у соціальних та екологічних системах, прогнозування, запобігання та реагування на надзвичайні ситуації, системи цивільного захисту і забезпечення фахової дієздатності персоналу організації.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Соціальна та екологічна безпека» можна розглядати як висхідну. Передують вивченню цього курсу навчальні дисципліни циклу попередньої освіти («Екологія», «Цивільний захист» та ін.).

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна та екологічна безпека» є формування загальних системних уявлень, теоретичних знань і практичних навичок щодо ефективного управління безпечною діяльністю в соціальній та екологічній сферах.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Соціальна та екологічна безпека» є забезпечення майбутніх фахівців знаннями ефективного управління системою заходів та засобів, що забезпечують безпеку життя та діяльності людини в соціальній та екологічній системах. Саме розуміння моделі загальної безпеки суспільства та держави дасть змогу усвідомити студенту весь комплекс потреб людини, який забезпечить стабілізацію психічного стану за рахунок відчуття особистої захищеності індивіда і суспільства від реальних та потенційних загроз і ризиків.

Нормативно-правові аспекти управління

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організаційно-правові засади діяльності суб'єктів управління організаціями (зокрема, їх функції, повноваження, обсяг і характер відповідальності), планування, облік і контроль фінансово-господарської діяльності організації; різноманітні галузеві правовідносини (бюджетні, трудові, цивільно-правові, земельні та ін.), учасниками яких виступають установи, організації незалежно від сфери їх підпорядкування та форми власності; окремі правові інститути (зобов'язальне право, закупівля товарів, робіт і послуг за державні кошти, порядок і умови притягнення до юридичної відповідальності тощо).

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Нормативно-правові аспекти управління» можна розглядати як висхідну. Передують вивченню цього курсу дисципліни правового циклу попередньої освіти.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Нормативно-правові аспекти управління» є формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань і навичок у галузі управління фінансово-економічною діяльністю організації (для організації планування, обліку і контролю фінансово-господарської діяльності), надання магістрантам сучасних теоретичних знань стосовно правового регулювання діяльності організацій і установ, які перебувають на різних щаблях в структурі господарства України, а також формування в них умінь і навичок щодо застосування на практиці чинного законодавства під час роботи на керівних посадах в організаціях.

Основними завданнями вивчення цієї дисципліни є:

- опанування теоретико-правових засад управління організаціями, у т. ч. організаціями – суб'єктами державного управління і правового регулювання;
- визначення структури законодавства з різних питань господарювання;
- визначення основних положень трудового, цивільного, земельного, бюджетного, податкового та інших галузей чинного законодавства, які мають визначальне значення для ефективного здійснення управлінських функцій керівника підприємства, організації чи установи;
- визначення видів і процедур юридичної відповідальності організацій, їх посадових осіб і пересічних працівників;
- ознайомлення з організаційною структурою органів управління фінансово-господарською діяльністю організації;

— опанування методами планування і контролю за використанням окремих видів коштів і засобів організації з метою забезпечення успішного функціонування організації та виконання нею своїх функцій.

Теорія та практика менеджменту організацій

Предмет вивчення навчальної дисципліни: теоретичні засади управлінської діяльності, особливості процесного, системного та ситуаційного підходів до управління організацією.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Теорія та практика менеджменту організацій» є базовою у структурно-логічній схемі навчального плану й закладає теоретичне підґрунтя для набуття знань і практичних умінь з таких дисциплін, як: «Професіограма керівника організації», «Інформаційне забезпечення управління», «Організація праці менеджера та публічне адміністрування», «Управління трудовими ресурсами», «Стратегічний менеджмент та управління проектами» та ін. Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, є опорними для професійної діяльності менеджера.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія та практика менеджменту організацій» є теоретичне обґрунтування управління організаціями; розвиток системного управлінського мислення студентів на основі усвідомлення напрямів еволюції та тенденцій розвитку науки і практики менеджменту; формування готовності до управлінської діяльності на наукових засадах із застосуванням основних концепцій управлінської діяльності.

Основними завданнями вивчення цієї дисципліни є розкриття сутності основних понять науки управління та методики управлінської діяльності. Після вивчення дисципліни студент повинен мати цілісне уявлення про процес управління та усвідомлювати місце і роль керівника у системі управління організацією.

Професіограма керівника організації

Предмет вивчення навчальної дисципліни: професіограма керівника організацій різних типів і форм власності, її зміст і структура.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Професіограма керівника організації» у структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Теорія та практика менеджменту організацій», «Нормативно-правові аспекти управління». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності керівника організації.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Професіограма керівника організації» є засвоєння студентами науково-теоретичних і нормативно-правових основ обґрунтування змісту і складових професіограми керівника

організацій різних типів і форм власності з метою їх подальшої реалізації у професійно-особистісному управлінні організацією; усвідомлення еволюції становлення статутної діяльності; формування вміння керівника управляти статутною діяльністю в умовах реформування й модернізації та приймати оптимальні рішення в межах повноважень і встановленого порядку щодо реалізації статутних положень організації.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Професіограма керівника організації» є:

- усвідомлення студентами сутності професіограми керівника організації та статутної діяльності;
- розвиток уміння ефективно здійснювати управлінську діяльність у межах нормативно-правових засад;
- формування і розвиток практичних умінь і навичок якісно й ефективно виконувати різноманітні управлінські функції у стандартних і нестандартних ситуаціях, проектувати власний розвиток професійної діяльності;
- нести правову і соціальну відповідальність за результати своєї професійної праці;
- реалізовувати нормотворчу функцію на локальному рівні;
- організовувати власну працю раціонально, без перевантажень.

Організація праці менеджера та публічне адміністрування

Предмет вивчення навчальної дисципліни: організаційні аспекти управління організацією, особливості праці менеджера в різних галузях.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Організація праці менеджера та публічне адміністрування» у структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Теорія і практика менеджменту організацій», «Інформаційне забезпечення управління», «Професіограма керівника організації». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності менеджера організації.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни: методологічне та методичне обґрунтування організаційних аспектів управління організацією, розвиток умінь студентів щодо організації праці менеджера.

Завдання:

- розкрити сутність і значення організації як функції управління;
- ознайомити студентів із технологіями, методикою та моделями організації праці менеджера;
- ознайомити зі шляхами вдосконалення організаторської діяльності керівника організації;
- формувати вміння планувати і здійснювати організаційні заходи в закладах, установах і організаціях.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: система управління трудовими ресурсами в організації, управління персоналом як специфічна функція менеджменту.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Управління трудовими ресурсами» у структурно-логічній схемі вивчається після дисциплін «Теорія та практика менеджменту організацій», «Професіограма керівника організації», «Організація праці менеджера та публічне адміністрування». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності керівника навчального закладу.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління трудовими ресурсами» є формування вміння щодо розроблення та здійснення кадрової політики, забезпечення цілеспрямованого використання персоналу організації, оволодіння сукупністю знань з правового регулювання трудових відносин, розкриття особливостей кадрової політики організації, технології управління та розвитку персоналу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління трудовими ресурсами» є:

- розкриття сутності основних категорій науки управління персоналом та кадрового менеджменту;
- поглиблення, розширення, інтеграція знань з теорії та практики управління персоналом в закладі, установі, організації;
- визначення критеріїв оцінки якості роботи персоналу;
- практичне опанування студентами технологіями управління розвитком персоналу.

Акмеологічні технології в менеджменті

Предмет вивчення навчальної дисципліни: теорія та практика використання акмеологічних технологій в управлінні організаціями.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Акмеологічні технології в менеджменті» в структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності», «Управління трудовими ресурсами» та ін. Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності менеджера навчального закладу.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Акмеологічні технології в менеджменті» є формування в студентів системи акмеологічних знань і вмінь, розвиток акмеологічних якостей задля управління організацією з позицій акмеологічного підходу.

Основними завданнями вивчення цієї дисципліни є:

- розвиток умінь аналізу й оцінки досягнень сучасної науки, вітчизняного досвіду, розвиток потреби студентів у самовдосконаленні своєї особистості та професійної діяльності;
- сприяння розвитку здібностей самостійно набувати нові знання, оволодівати способами діяльності, користуватися набутими знаннями, здійснювати самооцінку, самоконтроль;
- розвиток критичного мислення, творчого підходу до управлінської діяльності;
- набуття слухачами знань про розвиток індивідуальних, особистісних і суб'єктно-діяльнісних характеристик людини в їхніх взаємозв'язках, про ступені зрілості, про досягнення вершин професіоналізму, компетентності, уявлення про творчість, розвиток здібностей та ін.;
- вивчення теоретичних засад використання акмеологічних технологій в управлінській діяльності.

Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності

Предмет вивчення навчальної дисципліни: організаційна культура, види комунікацій та особливості організації різних форм ділового спілкування, основи документування й документообігу в організації.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності» в структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Організація праці менеджера та публічне адміністрування», «Нормативно-правові аспекти управління», «Інформаційне забезпечення управління», «Управління трудовими ресурсами», «Стратегічний менеджмент та управління проектами». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності керівника навчального закладу.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності» є формування системи теоретичних і прикладних знань у галузі управлінської діяльності, розвиток здібностей, які дають змогу займатись адміністративною й управлінською діяльністю.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- забезпечити відповідну науково-теоретичну та практичну підготовку студентів із техніки управлінської діяльності в процесі засвоєння системи понять щодо визначення змісту й особливостей організаційної культури, її структури і функцій, методів розвитку та зміни в разі необхідності;
- з'ясувати теоретичні та практичні основи комунікативного процесу, його елементів та етапів усередині організації й у зовнішньому середовищі;
- усвідомити роль документування й документообігу, системи організації роботи з документами та особливостями їх уніфікації та стандартизації.

Інноваційний менеджмент та управління змінами

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади інноваційного менеджменту й управління змінами, їх використання в практичній діяльності керівника організації.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Інноваційний менеджмент та управління змінами» у структурно-логічній схемі вивчення дисциплін є підсумовуючою. Для опанування змістом навчальної дисципліни необхідні знання й уміння, здобуті під час вивчення таких дисциплін: «Теорія та практика менеджменту організацій», «Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності», «Організація праці менеджера та публічне адміністрування» тощо. Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, є опорними для системного вдосконалення професійної діяльності керівника та управління інноваціями.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Інноваційний менеджмент та управління змінами» є формування в студентів культури впровадження інновацій в життєдіяльність організації на основі оволодіння ними науковими основами інноваційного менеджменту й управління змінами; формування здатності та готовності до управління інноваційними процесами в організації та управління змінами; вироблення усвідомлення провідного місця та визначальної ролі керівника в інноваційному середовищі організації; оволодіння студентами практичними знаннями й набуття практичних навичок із організації процесу управління змінами.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інноваційний менеджмент та управління змінами» є:

- формування в студентів розуміння сутності змін і природи їх виникнення; знань із технологій та методів управління змінами в організації;
- вивчення особливостей функціонування та розвитку організації в умовах безперервних змін;
- розкриття сутності основних понять інноватики, інноваційного менеджменту;
- висвітлення основних елементів технології управління інноваційними змінами в організації та змалювання системи управління інноваційними процесами в організації;
- ознайомлення з інноваційними підходами, технологіями, засобами управлінської діяльності.

Стратегічний менеджмент та управління проектами

Предмет вивчення навчальної дисципліни: теоретичні та методичні засади стратегічного менеджменту, система стратегічного управління організацією, застосування інструментарію розроблення й реалізації стратегічних проектів розвитку організації.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Стратегічний менеджмент та управління проектами» у структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Інформаційне забезпечення управління», «Нормативно-правові

аспекти управління» та ін. Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, є опорними для управління розвитком освітньої організації.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою навчальної дисципліни є оволодіння студентами сучасними теоретичними основами стратегічного управління та практичними навичками прийняття стратегічних рішень у процесі управління діяльністю та розвитком організації; формування в майбутніх фахівців належних практичних умінь і навичок застосування інструментарію розроблення й реалізації універсальних проектів, комплексно-цільових програм з метою досягнення ефективного функціонування та розвитку організації.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є теоретична підготовка студентів і формування в них навичок у сфері стратегічного управління організацією; забезпечення науково-методичного підґрунтя опанування студентами основних інструментів розроблення й управління проектами в організації.

Сучасні інформаційні системи і технології в менеджменті. АРМ менеджера

Предметом вивчення навчальної дисципліни є автоматизація управлінських процесів на сучасних підприємствах; ефективність використання АРМ та напрями їх розвитку; базові інформаційні технології забезпечення управлінської діяльності; АРМ керівників функціональних підрозділів; АРМ технологічних процесів; сервісні програми АРМ; використання експертних систем.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Сучасні інформаційні системи і технології в менеджменті. АРМ менеджера» у структурно-логічній схемі вивчається після дисциплін «Інформаційне забезпечення управління», «Стратегічний менеджмент та управління проектами», «Управління трудовими ресурсами», «Управління якістю» та інших. Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності менеджера організації.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні системи і технології в менеджменті. АРМ менеджера» є ознайомлення студентів із науково-теоретичними та нормативно-правовими основами створення і використання автоматизованих робочих місць у системі управління організацією, оцінкою ефективності їх функціонування; формування у студентів навичок із використання АРМ у системі управління підприємством; формування системи знань студентів, яка здатна виступити механізмом для впровадження на підприємстві моделі управління з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та для постійного використання АРМ безпосередньо керівником сучасної організації.

Основними завданнями вивчення цієї дисципліни є:
— сприяти набуттю слухачами таких компетенцій:

- 1) ефективно здійснювати управлінську діяльність з використанням

інформаційно-комунікаційних технологій;

2) забезпечувати виконання різноманітних управлінських функцій із використанням комп'ютеризованих задач підтримки та комплексних комп'ютеризованих задач;

3) проектувати свій подальший професійний розвиток;

4) організувати свою працю і працю підлеглих без перевантажень, раціонально і ефективно;

— розвивати знання студентів щодо теоретичних основ організації та автоматизації управління організацією, сутності поняття АРМ, призначення та принципів побудови АРМ, можливостей та характеристик апаратних та програмних засобів АРМ, принципів побудови моделі управління організацією з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;

— сприяти формуванню у студентів умінь визначати склад апаратного та програмного забезпечення АРМ, методика вирішення задач управління організацією з використанням АРМ, використовувати програмні та апаратні засоби АРМ для вирішення задач за фахом.

Інформаційне забезпечення управління

Предмет вивчення навчальної дисципліни: управлінська інформація, система інформаційного забезпечення управління організацією.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Інформаційне забезпечення управління» в структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Теорія та практика менеджменту організацій», «Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності керівника навчального закладу.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Інформаційне забезпечення управління» є теоретико-методологічне й науково-методичне обґрунтування аспектів проблеми інформаційного забезпечення управління організацією; розвиток умінь і навичок студентів із використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні організацією, удосконалення організації та автоматизації інформаційного забезпечення установи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інформаційне забезпечення управління» є:

— визначення сутності інформації та її значення в процесі управління, розгляд технологій інформаційного забезпечення менеджменту, видів інформаційної таємниці;

— розвиток умінь студентів із використання інформаційних технологій і здійснення захисту інформації;

— формування й розвиток практичних умінь щодо збирання, оброблення, використання та збереження інформації в управлінні організацією;

— підвищення рівня інформаційної культури персоналу організації;

— розвиток умінь щодо здійснення моніторингу якості інформаційного забезпечення управління установою чи організацією.

Управління якістю

Предметом навчальної дисципліни є теорія та практика організації робіт із забезпечення та управління якістю товарів і послуг.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Управління якістю» у структурно-логічній схемі вивчення дисциплін спирається на знання студентів із таких дисциплін, як: «Теорія та практика менеджменту організацій», «Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності», «Організація праці менеджера та публічне адміністрування» тощо. Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності менеджера організації.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління якістю» є формування в студентів системи знань з теорії та методології управління якістю; принципів побудови та функціонування систем управління якістю; вивчення нормативно-правових, організаційних та економічних питань щодо управління якістю.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління якістю» є:

- розкриття сутності основних категорій системи управління якістю;
- ознайомлення студентів зі світовим досвідом управління якістю;
- розкриття змісту передового досвіду управління якістю в різних сферах господарства.

Особливості управління організаціями різних типів і форм власності

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія та практика управління організаціями різних типів і форм власності.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Особливості управління організаціями різних типів і форм власності» у структурно-логічній схемі вивчення дисциплін вивчається після дисциплін «Галузевий менеджмент», «Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності», «Управління трудовими ресурсами», «Психологія менеджменту». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності менеджера навчального закладу.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Особливості управління організаціями різних типів і форм власності» є розкриття сутності та специфіки менеджменту в організаціях різних типів і форм власності, формування вміння розробляти установчі та нормативні документи, стратегії

розвитку, визначати організаційну структуру та програми діяльності цих установ.

Основним завданням вивчення цієї дисципліни є:

- здійснювати діагностику переваг і недоліків управління персоналом, проблем фінансування організації;
- визначати перспективні проблеми та напрями розвитку організації, формулювати місію та стратегію її розвитку;
- формування вміння бути здатним до виділення пріоритетів функціонування організації та визначення пріоритетних напрямів розвитку; розробляння проектів, різних видів планів (стратегічних, тактичних, оперативних), програм, зокрема, професійного зростання, необхідних для функціонування та розвитку організації; визначення перспектив професійного та особистісного розвитку суб'єктів управління в організації; аналізу зовнішнього середовища організації для вияву її можливостей і ресурсів;
- розвиток здатності до формулювання цілей, завдань функціонування й розвитку організації; об'єкту і процесів керування; визначення комплексу функцій і аспектів управління установою й організації діяльності щодо їх ефективної реалізації; структурно функціональної координації діяльності суб'єктів управління і соціальних інституцій зовнішнього середовища для досягнення цілей розвитку організацій, отримання продукту та прогнозованих результатів діяльності;
- формування вмінь приймати науково обґрунтовані управлінські рішення, усвідомлювати відповідальність за їх реалізацію; застосовувати знання в професійній діяльності як інструмент для розв'язання управлінських проблем; співробітництва; вибору реальних альтернатив і стратегій функціонування й розвитку організації для виконання посадових обов'язків із найбільшою ефективністю й адекватною відповідальністю.

Галузевий менеджмент

Предметом вивчення навчальної дисципліни є управління навчальним закладом на основі наукових засад менеджменту в освіті.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Галузевий менеджмент» у структурно-логічній схемі вивчення дисциплін є похідною. Для її опанування необхідні знання з таких дисциплін: «Теорія та практика менеджменту», «Професіограма керівника», «Організація праці менеджера та публічне адміністрування» тощо. Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують слухачів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності менеджера навчального закладу.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Галузевий менеджмент» є формування у слухачів системних засад та культури управління навчальним закладом на основі оволодіння ними науковими основами менеджменту в

освіті; розвиток здатностей та готовності до ефективного управління закладом освіти.

Основним завданням вивчення дисципліни «Галузевий менеджмент» є:
 — розкриття сутності основних категорій менеджменту в освіті;
 — опанування студентами методикою ефективного управління навчальним закладом;
 — формування здатності розв'язувати практичні проблеми та складні спеціалізовані задачі у сфері управління навчальним закладом на засадах оволодіння системою компетентностей, які допоможуть професійно забезпечувати функціонування й розвиток організацій, їх підрозділів, підсистем.

Психологія менеджменту

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічні аспекти управління організацією на засадах діяльнісного й системного підходів.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Психологія управління» у структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Управління якістю», «Професіограма керівника організації», «Управління трудовими ресурсами». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до здійснення діяльності керівника навчального закладу з урахуванням психологічних аспектів управлінської діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета вивчення навчальної дисципліни: поглиблене вивчення теорії та практики психології управління; ознайомлення студентів – майбутніх магістрів – із психологічними засадами управлінської діяльності; вироблення й розвиток умінь щодо аналізу та корекції психологічних аспектів управління в установах та організаціях.

Завдання навчальної дисципліни:

- поглиблене вивчення теорії і практики психології управління діяльністю в організації на основі системного підходу;
- ознайомлення студентів – майбутніх магістрів – із психологічними факторами, які впливають на ефективність роботи трудового колективу; вироблення й розвиток умінь щодо мотивації діяльності, цілепокладання, оцінки результатів власної діяльності, з точки зору ступеня досягнення окремих і загальних цілей, оцінки особистого стану та стану інших людей, ступеня психічної напруги в процесі вирішення завдань різної складності;
- формування практичних умінь коригувати психологічні проблеми управлінської діяльності шляхом психологічного та психофізіологічного тренінгу.

Економіка та фінанси підприємства

Предметом вивчення дисципліни є економічний механізм функціонування підприємства, формування та використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Економіка та фінанси підприємства» у структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Управління якістю», «Соціальна та екологічна безпека», «Управління трудовими ресурсами», «Сучасні інформаційні системи і технології в менеджменті. АРМ менеджера» та ін. Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до здійснення діяльності керівника навчального закладу з урахуванням психологічних аспектів управлінської діяльності

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Основною метою викладання дисципліни «Економіка та фінанси підприємства» є формування системи спеціальних знань і практичних навичок аналізу показників господарсько-виробничої діяльності підприємства з урахуванням чинників зовнішнього й внутрішнього середовища його функціонування.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка та фінанси підприємства» є:

- окреслити цільові характеристики діяльності підприємства на ринку;
- сформувати програму виробництва продукції та її реалізації, ресурсне забезпечення виробничої програми;
- визначити складові ресурсного потенціалу підприємства та знайти шляхи його ефективного використання;
- визначити поняття механізму формування та використання доходів і прибутків підприємства від різних напрямів його діяльності (виробничої, комерційної, зовнішньоекономічної, фінансової, інвестиційної тощо);
- оцінити ефективність господарської діяльності та знайти шляхи її підвищення;
- оцінити конкурентоспроможність підприємства та його продукції.

Економічні методи аналізу

Предметом навчальної дисципліни «Економічні методи аналізу» є виробнича і фінансово-господарська діяльність підприємств.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Економічні методи аналізу» як наука інтегрує в собі велику кількість базових понять та прийомів загальнотеоретичних і спеціальних дисциплін попередньої підготовки: «Економічна теорія», «Статистика», «Бухгалтерський облік». Її вивчають після таких дисциплін, як «Економіка та фінанси підприємства», «Інформаційне забезпечення управління», «Сучасні інформаційні системи і технології в менеджменті. АРМ менеджера», «Внутрішній аудит та облік», «Маркетинг» та ін.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економічні методи аналізу» є засвоєння знань щодо системного оцінювання діяльності підприємств; виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Завданнями начальної дисципліни є формування таких умінь, як-от: оволодіння основними прийомами здійснення економічного аналізу; самостійно визначати проблеми економічного аналізу; досліджувати основні причини, взаємозв'язки, розробляти пропозиції; вирішувати практичні завдання підвищення ефективності виробництва.

Внутрішній аудит та облік

Предмет вивчення навчальної дисципліни: система контрольно-аналітичної діяльності в організації.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Внутрішній аудит та облік» у структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Економічні методи аналізу», «Економіка та фінанси підприємства», «Галузевий менеджмент». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності керівника навчального закладу.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни: розкрити студентам науково-теоретичні та нормативно-правові засади аудиту й оцінювання управлінської діяльності в організації чи установі; формувати вміння оцінювати як власну управлінську діяльність, так і основні напрями діяльності організації.

Завдання:

- розкрити сутність аудиту, експертизи, моніторингу, інспектування, контролю, оцінювання, визначити їх нормативно-правову основу;
- розкрити значущість оцінювання у зв'язку з появою нових технологій, стандартів, розширенням фінансової самостійності організацій, із розвитком нових економічних відносин;
- сформувати вміння студентів здійснювати діагностику, моніторинг, аудит, експертизу, роботи висновки та розробляти програми розвитку організації за результатами оцінювання.

Маркетинг

Предмет вивчення навчальної дисципліни: система маркетингової діяльності організації.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Маркетинг» у структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності», «Галузевий менеджмент», «Внутрішній аудит та облік». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності менеджера.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни: формування сучасної системи поглядів та спеціальних знань у галузі маркетингу, набуття практичних навичок щодо

просування товарів на ринку з урахуванням задоволення потреб споживачів та забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Завдання:

- навчити ефективно здійснювати маркетингові дослідження;
- сформулювати вміння аналізувати конкурентоспроможність послуг, які надає організація;
- навчити планувати рекламні кампанії;
- ознайомити з алгоритмом розроблення маркетингових стратегій.

Фінансовий менеджмент

Предмет вивчення навчальної дисципліни: фінансово-економічна діяльність керівника організації.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліну «Фінансовий менеджмент» у структурно-логічній схемі вивчають після дисциплін «Маркетинг», «Внутрішній аудит та облік», «Професіограма керівника організації», «Інформаційне забезпечення управління». Знання й уміння, здобуті в процесі вивчення цієї дисципліни, готують студентів до засвоєння навчальних дисциплін згідно зі структурно-логічною схемою підготовки магістрів і є опорними для професійної діяльності керівника навчального закладу.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є розкриття теоретичних аспектів і сутності фінансів організації, їх принципів та форм; формування в студентів навичок фінансового планування, економіки праці, розв'язання типових практичних задач, що сприятиме поглибленню знань з економіки організації та формуванню навичок прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розкрити сутність поняття «фінансова діяльність», її мету й завдання;
- ознайомити студентів з актуальними проблемами фінансової діяльності та методами сучасного розв'язання фінансових проблем;
- висвітлити основи економіки праці в організації;
- розвивати професійну компетентність студентів в умовах ринкових відносин.

4.3. Навчально-методичне забезпечення

4.3.1. Відомості про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін

Найменування навчальної дисципліни згідно з навчальним планом	Інформація про наявність ("+", "-" або немає потреби)					
	навчального контенту	планів практичних (семінарських) занять	завдань для лабораторних робіт	завдань для самостійної роботи студентів*	питань, задач, завдань або кейсів для поточного та підсумкового контролю	завдань для комплексної контрольної роботи
I. Цикл загальної підготовки						

Методологія і організація наукових досліджень	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Педагогіка вищої школи	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Соціальна та екологічна безпека	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
II. Цикл професійної підготовки						
Нормативно-правові аспекти управління	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Теорія та практика менеджменту організацій	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Професіограма керівника організації	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Організація праці менеджера та публічне адміністрування	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Управління трудовими ресурсами	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Акмеологічні технології в менеджменті	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Інноваційний менеджмент та управління змінами	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Стратегічний менеджмент та управління проектами	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+

Сучасні інформаційні системи і технології в менеджменті. АРМ менеджера	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Інформаційне забезпечення управління	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Управління якістю	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Особливості управління організаціями різних типів і форм власності	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Галузевий менеджмент	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Психологія менеджменту	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Економіка та фінанси підприємства	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Економічні методи аналізу	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Внутрішній аудит та облік	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Маркетинг	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+
Фінансовий менеджмент	+	+	Немає потреби	ІТ	+	+

4.3.2. Методичне забезпечення курсового проектування

Найменування навчальної дисципліни	Семестр, в якому передбачена курсова робота (проект)	Інформація про наявність (“+” або “-”)	
		методичних розробок	тематики курсових робіт (проектів)
Курсова робота з менеджменту	2	+	+

4.3.3. Забезпечення програмами і базами для проходження практики

Найменування практики	Семестр, в якому передбачена практика	Тривалість практики (тижнів)	Інформація про наявність програм практик (“+” або “-”)	Найменування бази для проходження практики	Інформація про наявність угод про проходження практик (дата, номер, строк дії)
-----------------------	---------------------------------------	------------------------------	--	--	--

Виробнича практика (стажування) на підприємстві	4	4	+	Навчальні заклади Київського району м. Харкова	01.11.2016, № 01-01/11, до 01.11.2017
Виробнича практика (стажування) на підприємстві	4	4	+	Навчальні заклади Московського району м. Харкова	01.11.2016, № 04-01/11, до 01.11.2017
Виробнича практика (стажування) на підприємстві	4	4	+	Навчальні заклади Жовтневого району м. Харкова	01.11.2016, № 02-01/11, до 01.11.2017
Виробнича практика (стажування) на підприємстві	4	4	+	Навчальні заклади Шевченківського району м. Харкова	01.11.2016, № 08-01/11, до 01.11.2017
Виробнича практика (стажування) на підприємстві	4	4	+	Навчальні заклади Червонозаводського району м. Харкова	01.11.2016, № 03-01/11, до 01.11.2017
Виробнича практика (стажування) на підприємстві	4	4	+	Навчальні заклади Індустріального району м. Харкова	01.11.2016, № 06-01/11, до 01.11.2017
Виробнича практика (стажування) на підприємстві	4	4	+	Навчальні заклади Фрунзенського району м. Харкова	01.11.2016, № 09-01/11, до 01.11.2017
Виробнича практика (стажування) на підприємстві	4	4	+	Навчальні заклади Холодногірського району м. Харкова	01.11.2016, № 07-01/11, до 01.11.2017
Виробнича практика (стажування) на підприємстві	4	4	+	Навчальні заклади Слобідського району м. Харкова	01.11.2016, № 05-01/11, до 01.11.2017

4.4. Інформаційне забезпечення

4.4.1. Інформація про наявність бібліотеки

Найменування бібліотеки	Площа (кв.)	Обсяг фондів навчальної,	Площа читального залу (кв. метрів),	Примітка*
-------------------------	-------------	--------------------------	-------------------------------------	-----------

	метрів)	наукової літератури (примірників)	кількість місць	
Наукова бібліотека (з 01.09.2016 р.) Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С.Сковороди	1100	Загальний обсяг – 764373 примірника: – Навчальної літератури – 340387 примірника – Наукової літератури – 70909 примірника	Читальних залів – 6 324 посадочних місця	У стадії розробки

4.4.2. Забезпечення підручниками, навчальними посібниками, довідковою та іншою навчальною літературою

Найменування навчальної дисципліни	Автор підручника (навчального посібника тощо)	Найменування підручника (навчального посібника тощо)	Найменування видавництва, рік видання	Кількість примірників**
Методологія і організація наукових досліджень	Хлебнікова Т. М.	Підготовка дипломних робіт зі спеціальності «Менеджмент організацій та адміністрування»	Харків : ХНПУ, 2013	20
	Хлебнікова Т. М. Гречаник О. Є.	Вимоги до написання й оформлення курсової роботи (методичні рекомендації для студентів зі спеціальності 073 «Менеджмент» і слухачів зі спеціальностей 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», 017 «Фізична культура і спорт»)	Харків : ХНПУ, 2016	Електронний варіант
	Цехмістрова Г. С.	Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.	Київ : Слово, 2003	46
	Шейко В. М.	Організація та методика науково-дослідної діяльності: підручник для студ. вищих навч. заклад.	Київ : Знання, 2006	10
	Романчиков В. І.	Основи наукових досліджень: навч. посіб.	Київ : ЦУЛ, 2007	10
	Колесников О. В.	Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.	Київ : Центр учб. л-ри, 2011	10
	Сидоренко В. К.	Основи наукових досліджень: навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти	Київ, 2000	10

Педагогіка вищої школи	Хлебнікова Т. М.	Актуальні питання дидактики : навч.-метод. посіб. для виклад., слухачів ІПО	Харків : ХНПУ, 2007	10
	/ За ред. В. І. Лозової	Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]	Харків: ОВС, 2010	10
	Алексюк А. М.	Педагогіка вищої школи: курс лекцій : модульне навчання : навч. посібник для студ	Київ : ІЗДО, 1993	10
	Вітвицька С. С.	Основи педагогіки вищої школи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.	Київ : Центр учб. л-ри, 2003	10
	Вітвицька С. С.	Основи педагогіки вищої школи: підруч. за модульно-рейтинговою системою навч. : для студ. вищ. навч. закл.	Київ : Центр учб. л-ри, 2011	10
	Кузьмінський А. І.	Педагогіка вищої школи: навч. посіб.	Київ : Знання, 2005	10
		Педагогіка вищої школи: навч. посіб.	Київ : Знання, 2007	10
	Прокопенко І.Ф.	Педагогічна технологія: навч. посіб.	Харків : Основа, 1995	410
Фіцула М.М.	Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.	Київ : Академвидав , 2010	10	
Соціальна та екологічна діяльність в освітній організації	Білім Г. В.	Охорона праці в навчально-виховному процесі	Київ : Шк. світ, 2009.	10
	Грачова Т.А., Тахтарова Т.В., Горловенко О.М.	Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності	Харків : Основа, 2004	Електронний варіант
	Упоряд. Н.Мурашко	Інструкції з охорони праці і техніки безпеки в закладах освіти	Київ : Шкіл. світ: Вид. Л. Галіцина, 2006	10
	Карапузова Н. Д., Зімниця Є. А., Помагайбо В. М.	Основи педагогічної ергономіки: Навч. посіб.	Київ : Академвидав , 2012	10
	Мунтян Т. О.	Локальні документи щодо безпечних умов навчання та праці	Київ : Шк. світ, 2010	10
Нормативно-правові аспекти управління	Валєєв Р. Г.	Освітнє право в Україні: навчальний посібник / Р. Г. Валєєв. –	Луганськ: Елтон-2, 2011	10
	Атаманова Ю. Є.	Інноваційне право України: проблеми теорії та систематизації: Монографія. -	Харків : Видавець СПД Вапнярчук Н. М., 2005	10
	Крисюк С. В.	Державне управління освітою: навчальний посібник	Київ : НАДУ, 2009	10
	Прокопенко А.І.	Управління в сучасній системі освіти:	Харків: ХНПУ, 2013	90

		[монографія]		
	Щербина В. С.	Суб'єкти господарського права: Монографія	Київ : Юрінком Інтер, 2008	10
	Укл. Григораш В. В.	Електронний довідник директора школи. У 2 част.	Харків : Основа, 2016	Електронний варіант
Теорія та практика менеджменту організацій	Мармаза О. І.	Основи теорії менеджменту: навч. посіб.	Харків : Планета-принт, 2015	10
	Хміль Ф. І.	Основи менеджменту: підручник	Київ : Академвидав, 2007	10
	Мармаза О. І.	Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника: навч. посіб.	Харків : Основа, 2007	10
	Кузьмін О. Є. Мельник О. Г.	Основи менеджменту: підручник	Київ : Академвидав, 2003	10
	Мармаза О. І.	Менеджмент в освіті: секрети успішного управління: навч. посіб.	Харків : Основа, 2005	Електронний варіант
	Дідковська Л. Г., Гордієнко П. Л.	Історія вчень менеджменту: навч. посіб.	Київ : Алерта, 2008	Електронний варіант
	Мартиненко М. М.	Основи менеджменту: підручник	Київ : Каравела, 2005	10
	Мармаза О. І.	Менеджмент освітньої організації: навч. посіб.	Харків : Щедра садиба, 2017	10
	Соболь С. М. Багацький В. М.	Менеджмент: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисципліни	Київ : КНЕУ, 2005	Електронний варіант
	Стадник В. В. Йохна М. А.	Менеджмент: підручник	Київ : Академвидав, 2003	10
	Мармаза О. І.	Основи теорії менеджменту: навч. посіб.	Харків : Планета-принт, 2015	10
	Хміль Ф. І.	Основи менеджменту: підручник	Київ : Академвидав, 2007	10
Професіограма керівника організації	Черновол-Ткаченко Р. І., Григораш В. В.	Нарада як інструмент управлінської діяльності сучасного менеджера освіти	Харків: Основа, 2016	10
	Черновол-Ткаченко Р. І.	Професіограма керівника навчального закладу	Харків: Основа, 2016	10
	Іонова О. М., Черновол-Ткаченко Р. І., Гресь О. В.	Здоров'язберігаюча діяльність керівника загальноосвітнього навчального закладу: теоретичні та практичні аспекти	Харків: Основа, 2016	10
	Беженар Г.Д.	Управлінські рішення: накази	Київ : Шкільний	10

			світ, 2010	
	Галіцина Л.В.	Керівник: мистецтво стратегії і тактики	Київ : Шкільний світ, 2010	10
	Галіцина Л.В.	Керівник: мистецтво взаєморозуміння	Київ : Шкільний світ, 2010	10
	Галіцина Л.В.	Керівник: мистецтво планування	Київ : Шкільний світ, 2010	10
	Васильченко Л. В.	Управлінська культура і компетентність керівника	Харків: Основа, 2016	Електронний варіант
	Вдовиченко Р. В.	Управлінська компетентність керівника школи	Харків: Основа, 2007	Електронний варіант
		Керівник і керівництво: інноваційні підходи	Київ : Шкільний світ, 2011	10
		Топ-менеджмент директора школи	Київ: Шкільний світ, 2015	10
	Водолазська Т., Гавриш Р.	Як створити громадсько-активну школу	Київ: Шкільний світ, 2011	10
	Єльнікова Г. В.	Управлінська компетентність	Київ : Ред. загальнопед. газ., 2005	10
Організація праці менеджера та публічне адміністрування	Черновол-Ткаченко Р. І., Григораш В. В.	Нарада як інструмент управлінської діяльності сучасного менеджера освіти	Харків: Основа, 2016	Електронний варіант
	Черновол-Ткаченко Р. І.	Професіограма керівника навчального закладу	Харків: Основа, 2016	10
	Беженар Г.Д.	Управлінські рішення: накази	Київ : Шкільний світ, 2010	10
	Григораш В. В., Касьянова О. М., Мармаза О. І., Посохова І. С., Черновол-Ткаченко Р. І.	Управління навчальним закладом. У 2-х частинах	Харків : Ранок, 2003	10
	Мармаза О. І.	Менеджмент в освіті: секрети успішного управління	Харків : Основа, 2005	Електронний варіант
	Калініна Л. М.	Технологія інформаційного управління закладом освіти	Харків : Основа, 2005	10
	/ За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки	Освітній менеджмент	Київ: Шкільний світ, 2003	10
	Павлютенков Є. М., Крижко В. В.	Основи управління школою	Харків : Основа, 2006	Електронний варіант
	Хміль Ф. І.	Менеджмент: Підручник	Київ : Вища шк., 1995	10
	Укл. В. В. Григораш	Педагогічні ради, майстер-класи, тренінги	Харків : Основа, 2013	Електронний варіант

Управління трудовими ресурсами	Хлебнікова Т. М.	Управління трудовими ресурсами : навч.-метод. посіб. для студентів ІПО зі спеціальності «Управління навчальним закладом»	Харків : ХНПУ, 2014	10
	Віаніс-Трофименко К. Б., Лісовенко Г. В.	Підвищення професійної компетентності педагога	Харків : Основа, 2007	10
	Жерносек І. П.	Організація науково-методичної роботи в школі	Харків : Основа, 2007	Електронний варіант
	Упоряд. Ж. М. Сташко	Колективні форми методичної роботи	Київ : Шкільний світ, 2013	10
	Укл. В. В. Григораш	Педагогічні ради, майстер-класи, тренінги	Харків : Основа, 2013	Електронний варіант
	Хміль Ф. І.	Управління персоналом: Підручник	Київ : Академвидав, 2006	10
Акмеологічні технології в менеджменті	Рибалко Л. С.	Методолого-теоретичні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя (акмеологічний аспект): монографія	Запоріжжя : ЗДМУ, 2007	10
		Наукові підходи до педагогічних досліджень: колективна монографія / За заг. ред. д.пед.н., проф., чл.-кор. НАПН України В. І. Лозової	Харків : вид-во Віровець А. П. «Апостроф», 2012	10
		Акмеологія: учебник / Под общ. ред. д.психол.н., проф., акад. РАО А. А. Деркача	Москва : РАГС, 2004	Електронний варіант
	Ніколаеску І. О.	Практичні основи акмеологічного розвитку особистості в умовах освітньо-інформаційного простору	Черкаси : ОПОПП, 2012	Електронний варіант
	Колпаков В. М., Дмитренко Г. А.	Стратегический кадровый менеджмент: учебник	Київ : МАУП, 2005	Електронний варіант
	Кашапов М. М.	Акмеология: учеб. пособие	Ярославль : ЯрГУ, 2011	Електронний варіант
Ділове адміністрування та техніка управлінської діяльності	Черновол-Ткаченко Р. І., Григораш В. В.	Нарада як інструмент управлінської діяльності сучасного менеджера освіти	Харків: Основа, 2016	10
	Черновол-Ткаченко Р. І.	Техніка управлінської діяльності: навч. посіб.	Харків: Основа, 2013	
	Рибалко Л. С., Черновол-Ткаченко Р. І., Яцинік А. В.	Теоретичні питання розвитку організаційної культури керівників дошкільних навчальних закладів у системі післядипломної освіти: монографія	Харків: Основа, 2016	10

	Гуменюк В. В.	Службова документація у закладі освіти: Наук.-метод. посіб.	Хмельницький, 2002	10
	Васильченко Л. В.	Управлінська культура і компетентність керівника	Харків: Основа, 2016	Електронний варіант
	Сльникова Г. В.	Управлінська компетентність	Київ : Ред. загальнопед. газ., 2005	10
	Матвієнко О. В., Цивін М. Н.	Основи організації електронного документообігу. Навч. посіб.	Київ : Центр учбової літератури, 2008	10
Інноваційний менеджмент та управління змінами	Стадник В. В., / Йохна М. А.	Інноваційний менеджмент	Київ : Академвидав, 2006	10
	Мармаза О. І.	Інноваційний менеджмент	Харків : Планета-Принт, 2016	10
	Дичківська Л. М.	Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник	Київ : Академвидав, 2012	10
	Мармаза О. І.	Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника: навч. посіб.	Харків : Основа, 2007	Електронний варіант
	Мармаза О. І.	Інноваційні підходи до управління навчальним закладом: навч. посіб.	Харків : Основа, 2004	10
	Василенко В. О., Шматько В. Г.	Інноваційний менеджмент	Київ : Центр навчальної літератури, 2005	Електронний варіант
	Мармаза О. І.	Перспективна карта студента з «Інноваційного менеджменту»: навчально-методичний посібник	Харків : Основа, 2009	10
	Ващенко Л. М.	Управління інноваційними процесами в загальноосвітній середній освіті регіону: монографія	Київ : Тираж, 2005	Електронний варіант
	/ За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки	Освітній менеджмент	Київ : Шкільний світ, 2003	10
	Даниленко Л.	Менеджмент інновацій в освіті	Київ : Шкільний світ, 2007	10
	Стадник В. В., / Йохна М. А.	Інноваційний менеджмент	Київ : Академвидав, 2006	10
	Стратегічний менеджмент та управління проектами	Мармаза О. І.	Курс лекцій з навчальної дисципліни «Стратегічний менеджмент» : навчально-методичний посібник	Харків : Основа, 2009
Калініна Л. М., Капустеринська Т. Д.		Проект інноваційної школи: стратегічне планування, управління інноваціями	Харків : Основа, 2007	Електронний варіант

	Мармаза О. І.	Проектний підхід до управління навчальним закладом: навч. посіб.	Харків : Основа, 2003	10
	Мармаза О. І.	Стратегічний менеджмент: навч. посіб.	Харків : Планета-Принт, 2015	10
	Пастухова В. В.	Стратегічний менеджмент: Опорний конспект лекцій	Київ :КНЕУ, 2004	Електронний варіант
	Мармаза О. І.	Стратегічний менеджмент: траєкторія успіху: навч. посіб.	Харків : Основа, 2006	10
	Аніскіна Н. О., Пасечнікова Л. П.	Технологія планування стратегічних змін	Харків : Основа, 2011	Електронний варіант
	Мармаза О. І.	Курс лекцій з навчальної дисципліни «Стратегічний менеджмент»: навчально-методичний посібник	Харків : Основа, 2009	10
	Скібіцький О. М.	Стратегічний менеджмент: навч. посіб.	Київ : Центр навчальної літератури, 2006	Електронний варіант
	Мармаза О. І.	Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника: навч. посіб.	Харків : Основа, 2007	10
	Мармаза О. І.	Перспективна карта студента з «Стратегічного менеджменту»: навчально-методичний посібник	Харків : Основа, 2009	10
Сучасні інформаційні системи і технології в менеджменті. АРМ менеджера	Лунячек В. А.	Інформаційно-комунікаційні технології в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом	Харків: Основа, 2004	Електронний варіант
	Білан А. Д.	Інформаційні технології: технічно-педагогічний аспект: монографія	Луцьк, 2008	10
		Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. пед. вузов	Москва: АCADEMIA, 2002	23
	Дідковська Л. Г., Гордієнко П. Л.	Менеджмент : навч. посіб.	Київ : Алерта, КНТ, 2007	10
Інформаційне забезпечення управління	Гречаник О. Є.	Інформаційне забезпечення управління навчальним закладом (метод. рек. для студ. зі спец. 073 «Менеджмент»)	Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2016	10
	Калініна Л. М.	Інформаційне управління загальноосвітнім навчальним закладом : системи, процеси, технології: монографія	Київ : Інформавтор, 2008	Електронний варіант
	Калініна Л. М.	Теоретико-прикладні аспекти формування	Київ : Педагогічна	Електронний варіант

		інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу: монографія	думка, 2012	
	Калініна Л. М.	Технологія інформаційного управління закладом освіти	Харків : Основа, 2005	10
	Забродська Л. М.	Інформатизація закладу освіти: управлінський аспект	Харків : Основа, 2011	10
	Єльнікова Г. В.	Наукові основи управління школою / Навч. посіб. для директорів шкіл	Харків : ХПП, 1991	10
	Третьяков П. И.	Управление школою по результатам	Москва : Новая школа, 1998	Електронний варіант
	Білан А. Д.	Інформаційні технології: технічно-педагогічний аспект: монографія	Луцьк, 2008	10
		Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. пед. вузов	Москва: АCADEMIA, 2002	23
	Дідковська Л. Г., Гордієнко П. Л.	Менеджмент : навч. посіб.	Київ : Алерта, КНТ, 2007	10
Управління якістю	Житник Б. О.	Управління якістю освіти: інституціональний підхід.	Харків: Основа, 2011	10
	За ред. Ляшенко О.І.	Організаційно-методичне забезпечення моніторингових досліджень якості загальної середньої школи: Монографія	Київ : Педагогічна думка, 2011	10
	Шаповал М. І.	Менеджмент якості: Підручник	Київ : Знання, 2006	25
	Заплотинський Б. А., Тупкало В. М.	Управління якістю : навч.-метод. посіб.	Київ : ННІМП ДУТ, 2015	Електронний варіант
Особливості управління організаціями різних типів і форм власності	Гречаник О. Є.	Особливості організації управління навчальними закладами різних типів і форм власності (метод. рек. для студ. зі спец. 073 «Менеджмент»)	Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2016	10
	/ За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки	Освітній менеджмент	Київ: Шкільний світ, 2003	10
	Виноградський М. Д., Виноградська А. М., О. М. Шканова	Управління персоналом	Київ : Центр учбової літератури, 2009	10
	Прокопенко А.І.	Управління в сучасній системі освіти: [монографія]	Харків: ХНПУ, 2013	90

	Шатун В. Т.	Основи менеджменту: навч. посібник	Миколаїв : Вид-во МДГУ, 2006	Електронний варіант
	Павлютенков Є. М., Крижко В. В.	Основи управління школою	Харків : Основа, 2006	Електронний варіант
	Пікельна В. С.	Управління школою. У 2-х частинах	Харків : Основа, 2004	Електронний варіант
Галузевий менеджмент	Прокопенко А. І., Рогова Т. В.	Управління в сучасній системі освіти: [монографія]	Харків : ХНПУ, 2013	Електронний варіант
	Мармаза О. І.	Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника: навч. посіб.	Харків : Основа, 2007	10
	/ За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки	Освітній менеджмент	Київ : Шкільний світ, 2003	10
	Мармаза О. І.	Менеджмент освітньої організації: навч. посіб.	Харків : Щедра садиба, 2017	10
	Хриков Є. М.	Управління навчальним закладом: навч. посіб.	К : Знання, 2006	Електронний варіант
	Павлютенков Є. М., Крижко В. В.	Основи управління школою	Харків : Основа, 2006	Електронний варіант
	Темченко О.В.	Менеджмент в освіті : (метод. рек. з курсу: плани лекцій, плани семінарських і практичних занять, організація самостійної роботи, рекомендації з виконання ІНДЗ)	Харків: ХНПУ, 2013.	15
	Павлютенков Є. М.	Мистецтво управління школою	Харків: Основа, 2011.	Електронний варіант
	Єльнікова Г.В.	Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні: [монографія]	Київ: ДАККО, 1999.	10
	Маслов В. І.	Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами: навч. посібн.	Тернопіль : Астон, 2007	Електронний варіант
	Мармаза О. І.	Менеджмент в освіті: секрети успішного управління: навч. посіб.	Харків : Основа, 2005	10
Психологія менеджменту	Хлебнікова Т. М.	Психологія управління (метод. рек. для студ. зі спец. 073 «Менеджмент»)	Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2016	10
	Лозниця В. С.	Психологія менеджменту : Теорія і практика: навч. посіб.	Київ : ЕксОб, 2001	15
	Шпалінський В. В.	Психологія управління: навч. посіб.	Харків : Веста : Ранок, 2002	10
		Психологія управління в	К.-Х.:	50

		бізнесі: Навч. посібник	НМЦВО, 2002	
		Основи психолого-управлінського консультування: навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад.	Київ : МАУП, 2002	10
	Мельник Л.П.	Психологія управління: курс лекцій	К.: МАУП, 2002	10
	Іпатов Е.Ф.	Психологія управління в бізнесі: навч. посіб.	Київ ; Харків: НМЦВО, 2003	25
Економіка та фінанси підприємства	Ганін В. І.	Методологія соц.-економічного дослідження : Навч.посіб.	К. :Центр учбової літератури, 2008	10
	Каленюк І. С.	Економіка освіти: Навч. посіб.	Київ : Знання України, 2005	10
	Падалка О. С., Каленюк І. С.	Економіка освіти та управління: посібник	Київ : Педагогічна думка, 2012	10
	Предборський В. А., Гарін Б. Б., Кухаренко В. Д.	Економічна теорія	Київ : Кондор, 2003	Електронний варіант
Економічні методи аналізу	Ганін В. І.	Методологія соц.-економічного дослідження : Навч.посіб.	Київ :Центр учбової літератури, 2008	10
	Каленюк І. С.	Економіка освіти: Навч. посіб.	Київ : Знання України, 2005	10
	Падалка О. С., Каленюк І. С.	Економіка освіти та управління: посібник	Київ : Педагогічна думка, 2012	10
	Івахненко В. М.	Курс економічного аналізу : Навч.-метод. посіб.	Київ : КНЕУ, 2000	Електронний варіант
Внутрішній аудит та облік	Григораш В. В.	Маркетингова діяльність директора школи	Харків: Основа, 2014	10
	Григораш В. В.	Організація діяльності керівника школи	Харків : Основа, 2011	10
	Упор. Н. Мурашко	Внутрішньошкільний контроль та аудит	Київ: Шкільний світ, 2013	10
	Єрмола А. М.	Технологія моніторингу якості освіти: Наук.-метод. посіб.	Харків : Курсор, 2008	10
	Каптан Т. М.	Внутрішньошкільний контроль і експертиза	Харків : Основа, 2010	10
	Кулаковська Л. П., Піча Ю. В.	Організація і методика аудиту: Навч. посіб.	Київ : Каравела, 2004	10
	Касьянова О. М.	Контрольно-аналітична	Харків :	Електронний

		діяльність керівника навчального закладу	Основа, 2014	й варіант
	Усач Б. Ф.	Аудит: навч. посіб.	Київ : Знання, 2004	10
	Кулаковська Л. П.	Основи аудиту: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. освіти України I–IV рівнів акредит.	Київ; Львів : Каравела : Новий Світ – 2000, 2002	51
		Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит: інтегрований навч.-атестац. комплекс (посіб. для кер. і фін.-екон. фахівців бюдж. установ)	Київ : АВТ, 2004	10
Маркетинг	Григораш В. В.	Маркетингова діяльність директора школи	Харків: Основа, 2014	10
	/ За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки	Освітній менеджмент	Київ: Шкільний світ, 2003	10
	Чеботар С. І., Ларіна Я. С., Шевчик М. Г. та ін.	Основи маркетингу: Навч. посіб.	Київ : Наш час, 2006	10
	Примаць Т. О.	Маркетинг: Навч. посіб.	Київ, 2001	10
Фінансовий менеджмент	Ганін В. І.	Методологія соц.-економічного дослідження : Навч. посіб.	Київ : Центр учбової літератури, 2008	10
	Каленюк І. С.	Економіка освіти: Навч. посіб.	Київ : Знання України, 2005	10
	Падалка О. С., Каленюк І. С.	Економіка освіти та управління: посібник	Київ : Педагогічна думка, 2012	10
	Ясинський В. В., Гайдай О. О.	Бізнес-планування: теорія і практика: Навч. посіб.	Київ : Каравела, 2004	10

4.4.3. Перелік фахових періодичних видань

Найменування фахового періодичного видання	Роки надходження
Банківська справа	2001-2016
Бухгалтерський облік і аудит	2006-2016
Економіка АПК	2004-2011
Економіка України	2000-2016
Економіка в школах України	2005-2016
Економіст	2001-2011
Економічна теорія	2005-2015
Людина і праця	2005-2012
Маркетинг в Україні	2004-2011
Мировая экономика и межд. отношения	2001-2006
Все для вчителя	2004-2013, 2015-16,

Директор школи + Директор школи. Біб-ка (пільг. компл.)	2003-2016
Дитячий садок	2003-2016
Дитячий садок. Мистецтво	2007-2015
Завуч + Завуч. Біб-ка (пільг. комп.)	2004-2016
Освіта	2000-2016
Освіта України	2000-2016
Освіта та право	2004-2010
Педагогічна газета	2003-2016
Позакласний час	2004-2016
Позашкілля	2007-2011
Початкова освіта	2004-2016
Шкільний світ	2004-2016
Школьный психолог	2004-2006
Библиотека администрации школы	2004-2006, 2009-2011
Библиотека журн. «Директор школы»	2005-2011
Бюлетень вищої атестаційної комісії	2003-2008
Відкритий урок. Розробки, технології, досвід	2004-2011
Виховна робота в школі	2004-2011
Вища освіта України	2003-2016
Вища школа	2004-2016
Вісник. Тестування і моніторинг в освіті	2007-2016
Воспитание школьников	2003-2006
Дайджест педаг. ідей та технологій	2004-2006
Детский сад от А до Я	2005, 2006
Директор школи (до 2004-рос. издание)	2000-2012
Директор школи, лицею, гімназії	2004-2011
Дошкільне виховання	2000-2016
Завуч. Управление современной школой	2000-2011
Завуч. Україна	2004-2006
Иновации в образовании	2004-2006
Інформаційний збірник Міністерства освіти України	2000-2016
Народное образование	2000-2007, 2009
Начальная школа (с вклад. “Практика” (2 пособ. для учителя)	2000-2011
Обдарована дитина	2000-2015
Особлива дитина: навчання і виховання	2015-2016
Освіта і управління	2000-2014
Палітра педагога	2004-2011
Педагогика	2000-2010

Педагогическая диагностика	2009-2010
Педагогические измерения	2008
Педагогические технологии	2006-2007
Педагогіка і психологія. Вісник АПН України	2000-2016
Педагогіка толерантності	2002-2010
Підручник для директора	2004, 2005, 2007-2011
Початкова школа	2000-2016
Початкове навчання та виховання	2006-2016
Рідна школа	2000-2016
Світ виховання	2007-2014
Семья и школа	2000-2006
UNIVERSITATES. Наука и просвещение	2005-2009, 2011
Управління школою	2007-2016
Учитель початкової школи	2016
Шлях освіти	2000-2013
Психолог(Шкільний світ)	2004-2012
Шкільний психолог	2000-2003
Школьный психолог (в компл. с газ. “Первое сентября”)	2002-2006, 2008-2010
Вопросы психологии	2000-2011
Практична психологія та соціальна робота	2001-2015
Психологический журнал	2003-2006
Психологічний інструментарій (комплект книжок)	2007-2012
Психологія і суспільство	2006-2011
Платіжний баланс України і зовнішній борг України	2004-2014
Підприємництво, господарство і право	2004-2016
Ринок цінних паперів України	2007-2011
Справочник кадровика	2006-2011
Стандартизація, сертифікація, якість	2009-2014
Статистика України	2001-2014
Україна: аспекти праці (до 2005-газ.)	2002-2012, 2014, 2016
Фінанси України	2000-2016
Фінансовий контроль	2016
Экономика образования	2002-2006